

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено сучасний стан розвитку електронної комерції в Україні, визначено основні проблеми та стримуючі фактори її функціонування. Проаналізовано інфраструктурні, логістичні, соціальні, правові та технологічні бар'єри розвитку цифрової торгівлі. Проведено SWOT-аналіз ринку електронної комерції та визначено стратегічні напрями його вдосконалення. Запропоновано шляхи подолання існуючих проблем з метою забезпечення ефективного розвитку електронної комерції в умовах цифрової економіки.

Ключові слова: електронна комерція, цифрова економіка, логістика, інфраструктура, SWOT-аналіз, кібербезпека.

Abstract

The article examines the current state of e-commerce development in Ukraine and identifies key problems and limiting factors. Infrastructure, logistics, social, legal, and technological barriers are analyzed. A SWOT analysis of the e-commerce market is conducted and strategic directions for its development are determined. Ways to overcome existing challenges are proposed to ensure sustainable growth of e-commerce in the digital economy.

Keywords: e-commerce, digital economy, logistics, infrastructure, SWOT analysis, cybersecurity.

Вступ

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки електронна комерція набуває статусу одного з ключових драйверів розвитку національних і світових ринків. Її становлення зумовлене стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, розширенням доступу до мережі Інтернет, активним поширенням мобільних пристроїв та зміною моделей споживчої поведінки. Електронна комерція формує нову парадигму економічних відносин, що характеризується високим рівнем інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси, глобальністю ринку та підвищеною динамічністю конкурентного середовища.

В Україні електронна комерція демонструє значний потенціал розвитку, що підтверджується зростанням кількості онлайн-користувачів, розширенням асортименту цифрових послуг та активним впровадженням інноваційних технологій у сфері торгівлі. Водночас її функціонування відбувається в умовах нестабільності економічного середовища, що зумовлює наявність низки проблем і стримуючих факторів, які обмежують темпи розвитку даного сегмента та знижують ефективність діяльності суб'єктів електронного бізнесу.

Серед ключових викликів, що впливають на розвиток електронної комерції, слід виокремити нерівномірний рівень розвитку цифрової та логістичної інфраструктури, недостатню довіру споживачів до онлайн-операцій, недосконалість нормативно-правового забезпечення, а також зростання кіберзагроз. Крім того, важливим фактором є посилення конкуренції як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях, що вимагає від підприємств постійного вдосконалення бізнес-моделей та впровадження інновацій.

У цьому контексті особливого значення набуває системний аналіз проблем розвитку електронної комерції та визначення ефективних шляхів їх подолання. Такий підхід дозволяє не лише ідентифікувати основні бар'єри функціонування ринку, але й сформулювати стратегічні напрями його подальшого розвитку з урахуванням сучасних тенденцій цифровізації економіки.

Отже, дослідження проблем розвитку електронної комерції в Україні та розроблення рекомендацій щодо їх вирішення є актуальним науково-практичним завданням, що має важливе значення для підвищення ефективності функціонування цифрового бізнесу, забезпечення конкурентоспроможності підприємств і сталого розвитку національної економіки.

Результати дослідження

Дослідження показало, що розвиток електронної комерції в Україні характеризується наявністю комплексу взаємопов'язаних проблем, які мають інфраструктурний, економічний, соціальний та технологічний характер.

Однією з ключових проблем є недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури. Незважаючи на зростання доступності Інтернету, у ряді регіонів зберігається нерівномірність покриття та низька якість з'єднання, що обмежує доступ до електронних сервісів і стримує розвиток онлайн-торгівлі.

Важливим стримуючим фактором є низький рівень довіри споживачів до електронної комерції. Побоювання щодо безпеки платежів, ризик шахрайства та невідповідність товарів заявленим характеристикам знижують рівень активності користувачів.

Суттєвим обмеженням розвитку виступає також недосконалість логістичної системи, що проявляється у затримках доставки, високій вартості логістичних послуг та обмеженій доступності сучасних сервісів доставки.

Крім того, значною проблемою є недостатній рівень цифрової грамотності населення, що знижує потенціал залучення нових користувачів до електронної комерції.

Важливим аспектом є недосконалість нормативно-правового регулювання, що створює правову невизначеність у сфері електронної торгівлі, зокрема у питаннях оподаткування, захисту персональних даних та транскордонних операцій.

До додаткових стримуючих факторів належать високий рівень конкуренції з боку глобальних платформ та зростання кіберзагроз, що потребують значних інвестицій у безпеку інформаційних систем.

З метою систематизації проблем доцільно представити їх у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні проблеми розвитку електронної комерції

Група проблем	Сутність	Наслідки
Інфраструктурні	Нерівномірний доступ до Інтернету	Обмеження розвитку ринку
Логістичні	Затримки та висока вартість доставки	Зниження якості сервісу
Соціальні	Низький рівень довіри та цифрової грамотності	Зменшення попиту
Правові	Недосконалість законодавства	Правова невизначеність
Конкурентні	Домінування великих платформ	Ускладнення входу на ринок
Кібербезпека	Ризики шахрайства та витоку даних	Зниження довіри

Аналіз проблем, представлених у таблиці 1, свідчить про їх комплексний та взаємопов'язаний характер. Встановлено, що інфраструктурні обмеження, зокрема нерівномірний доступ до Інтернету, ускладнюють залучення нових користувачів, тоді як недоліки логістичної системи, включаючи затримки доставки та високі витрати, знижують якість обслуговування та рівень задоволеності клієнтів.

Соціальні фактори, такі як низький рівень довіри до онлайн-операцій і недостатня цифрова грамотність, обмежують розширення споживчої бази електронної комерції. Водночас недосконалість нормативно-правового регулювання створює правову невизначеність і підвищує ризики ведення бізнесу у цифровому середовищі.

Додатковими стримуючими чинниками виступають високий рівень конкуренції з боку великих платформ і зростання кіберзагроз, що негативно впливають на розвиток ринку.

Таким чином, ефективний розвиток електронної комерції можливий лише за умови комплексного підходу, який передбачає вдосконалення інфраструктури, логістики, правового середовища та підвищення рівня цифрової грамотності населення.

Для визначення стратегічних перспектив розвитку електронної комерції доцільно застосувати SWOT-аналіз, який дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони ринку, а також

можливості та загрози його розвитку (табл.2).

Таблиця 2 – SWOT-аналіз електронної комерції в Україні

Внутрішнє середовище	Зовнішнє середовище
Сильні сторони (S)	Можливості (O)
Доступ до глобального ринку	Зростання кількості користувачів
Зниження витрат	Розвиток мобільних технологій
Швидкість операцій	Інновації (AI, Big Data)
Персоналізація	Розширення ринків
Слабкі сторони (W)	Загрози (T)
Залежність від ІТ	Посилення конкуренції
Ризики кібербезпеки	Кіберзагрози
Проблеми логістики	Регуляторні обмеження
Високі витрати	Економічна нестабільність

Результати SWOT-аналізу свідчать, що електронна комерція в Україні має значний потенціал розвитку, який формується завдяки її сильним сторонам, зокрема глобальності ринку, можливості зниження трансакційних витрат, високій швидкості здійснення операцій та широким можливостям персоналізації пропозицій. Ці переваги створюють основу для активного розвитку цифрової торгівлі та підвищення її ефективності.

Водночас виявлені слабкі сторони, такі як залежність від цифрової інфраструктури, недосконалість логістичних процесів, ризики кібербезпеки та нерівномірний рівень цифрової грамотності населення, обмежують темпи розвитку ринку та потребують цілеспрямованого усунення.

Шляхи подолання проблем. Забезпечення сталого та ефективного розвитку електронної комерції в Україні потребує реалізації системного комплексу заходів, спрямованих на усунення ключових бар'єрів функціонування ринку та створення сприятливого середовища для розвитку цифрового бізнесу.

Насамперед важливим напрямом є розвиток цифрової інфраструктури, що передбачає розширення покриття високошвидкісного Інтернету, підвищення якості зв'язку та забезпечення рівного доступу до цифрових сервісів для населення в усіх регіонах країни. Це створить передумови для залучення ширшого кола споживачів і підприємств до електронної комерції.

Другим ключовим напрямом є вдосконалення логістичної системи, зокрема через розвиток сучасної транспортної інфраструктури, впровадження автоматизованих систем управління доставкою, оптимізацію маршрутів та використання інноваційних технологій (дрони, поштомати, смарт-склади). Це дозволить знизити витрати, скоротити строки доставки та підвищити якість обслуговування клієнтів.

Важливе значення має підвищення рівня цифрової грамотності населення, що передбачає розвиток освітніх програм, популяризацію цифрових навичок та формування культури безпечного користування онлайн-сервісами. Це сприятиме зростанню довіри до електронної комерції та активізації попиту.

Необхідним є також удосконалення нормативно-правового регулювання, яке повинно відповідати сучасним умовам цифрової економіки. Це включає гармонізацію законодавства з міжнародними стандартами, удосконалення регулювання електронних платежів, захисту персональних даних та розвитку транскордонної торгівлі.

Окрему увагу слід приділити розвитку систем кібербезпеки, що передбачає впровадження сучасних технологій захисту інформації, посилення контролю за кіберзагрозами та формування ефективної системи управління ризиками. Забезпечення високого рівня безпеки є ключовою умовою підвищення довіри користувачів до електронної комерції.

Важливим напрямом є також підтримка малого та середнього бізнесу, зокрема шляхом надання доступу до фінансових ресурсів, стимулювання інноваційної діяльності, розвитку цифрових платформ та створення сприятливих умов для виходу на міжнародні ринки.

Таким чином, реалізація зазначених заходів дозволить не лише подолати існуючі проблеми, але й сформувати ефективну та конкурентоспроможну систему електронної комерції, здатну забезпечити сталий розвиток цифрової економіки України.

Висновки

Узагальнення результатів дослідження дозволяє зробити висновок, що розвиток електронної комерції в Україні супроводжується рядом системних проблем, які мають інфраструктурний, соціальний, економічний та технологічний характер.

Встановлено, що подолання зазначених бар'єрів можливе лише за умови комплексного підходу, що передбачає взаємодію держави, бізнесу та суспільства. Використання сучасних технологій, удосконалення логістики та підвищення рівня цифрової культури сприятимуть формуванню ефективної системи електронної комерції.

Таким чином, електронна комерція виступає стратегічно важливим напрямом розвитку економіки, а її подальше зростання залежить від здатності адаптуватися до сучасних викликів та використовувати наявні можливості

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рубаненко І. М., Шепель І. В. Електронна комерція в ЄС та Україні: тренди, виклики та перспективи. *Трансформаційна економіка*, 2025. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-10-13>
2. Дубель М. В., Барвінченко О. О. Особливості розвитку електронної комерції в Україні в умовах війни. *Підприємництво та інновації*, 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/27.2>
3. Ляшенко В.І. Цифровізація економіки України: проблеми та перспективи. *Економіка промисловості*. 2021. № 1. С. 5–12.
4. Крилов, Д. Розвиток електронної комерції в Україні в сучасних умовах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-03-02>.
5. Ukraine – Country Commercial Guide. Ukraine – eCommerce. International Trade Administration: website. Retrieved from <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ukraine-ecommerce>

Науковий керівник: **Прутьська Тетяна Юрївна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: prutska@gmail.com

Демчук Вікторія Василівна – студентка групи П-22бз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vik_demchuk@gmail.com.

Supervisor: **Prutska Tetiana Yu.** – PhD in economics, Associate professor, entrepreneurship, logistics and management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: prutska@gmail.com

Demchuk Viktoriia V. – Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vik_demchuk@gmail.com.